

RETSPOLITISK FORENING

HØRINGSSVAR

vedrørende Europa-Kommissionens grønbog om revision af rådets forordning (EF) nr. 44/2001 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område

Justitsministeriets sagsnr. 2009-748/21-0406

Indledningsvis skal Retspolitisk Forening beklage, at høringssvaret ikke blev afsendt inden høringsfristen d. 30. juni 2009.

Overordnet er Retspolitisk Forening positivt indstillet over for grønbogen. Retspolitisk Forening skal besvare de stillede spørgsmål som følger:

Spørgsmål 1:

Det findes overordnet set hensigtsmæssigt at afskaffe eksekvaturproceduren for civil- og handelsretlige retsafgørelser, således at der i højere grad vil blive fri bevægelighed for retsafgørelser i EU.

I langt de fleste sager må den retsgaranti, der ligger i Domsforordningens art. 53 ff ("Fælles bestemmelser") om godtgørelse af ægthed og erklæring fra oprindelseslandet om eksigibilitet antages at være tilstrækkelig til at varetage hensynene til den, der i et EU-land har fået en eksekverbar dom imod sig. Det er også spørgsmålet, om fx manglende overholdelse af processuelle mindstegarantier i oprindelseslandet varetages bedst ved en eksekvaturproces eller anden form for efterfølgende prøvelse i fuldbyrdelseslandet. Sådanne spørgsmål kan formentlig mest hensigtsmæssigt behandles for domstolene i oprindelseslandet – eller i yderste konsekvens for Den Europæiske Menneskeretsdomstol. I den altovervejende hovedpart af de civil- og handelsretlige sager, hvor de processuelle rets- og grundprincipper er overholdt, vil en erklæring om dette samt om eksigibilitet fra oprindelseslandet være tilstrækkelig. I de sager, hvor principperne ikke er overholdt, afhjælper den nuværende eksekvaturprocedure alligevel ofte ikke problemet.

Som foreningen forstår spørgsmål 1, er det dog alene fuldbyrdelsesproceduren, der ønskes ændret, og ikke reglerne for anerkendelse, således at Domsforordningens betingelser i art. 34 stadig skal være opfyldte. Erklæringen fra oprindelseslandets myndigheder i Domsforordningens bilag V indeholder allerede oprindelseslandets påtegning om, hvorledes forkyndelsen er sket. Det kunne overvejes at supplere dette med en kort redegørelse for, hvorledes den kontradiktoriske proces er overholdt, med henvisning til sagens dokumenter, samt i øvrigt at betingelserne i den nuværende art. 34 er tilfredsstillende.

Dette burde være tilstrækkeligt i de allerfleste sager. Spørgsmålet er herefter, om man bør give et fællesskabsinstrument til at standse fuldbyrdelsen i de sager, hvor de almindelige retsgarantier ikke er overholdt, og hvor oprindelseslandets domstole fejlagtigt angiver, at de er. Sådanne situationer findes dog at være bedst varetaget efter en procedure ifølge EMRK art. 6, og ikke som en standardprocedure i Domsforordningens regi.

Spørgsmål 2

Teoretisk set er der ikke noget i vejen for, at Domsforordningens særlige kompetenceregler også blev fundet afgørende mht. sagsøgte i tredjelande, således at Domsforordningens regler udgør et ens, fællesskabsretligt grundlag for international domstolskompetence generelt. I praksis må der dog tages hensyn til, at det at være tvunget til at føre en retssag ved et meget fjernt forum, fx grundet en litispændsregel eller en regel om enekompetence, kan medføre, at det økonomisk set ikke kan lade sig gøre at gennemføre et krav.

Det findes derfor, at de særlige kompetenceregler overordnet set kunne være anvendelige som udgangspunkt for fastlæggelsen af kompetencen også over for sagsøgte, bosat i tredjelande, men at regler om litispænds og enekompetence – bortset fra enekompetence ved værnetingsaftaler – ikke er hensigtsmæssige at kopiere. Hensynet til ”at kunne trække en sag hjem” findes vedrørende søgsmål i tredjelande at være større end hensynet til for enhver pris at undgå dobbelt sagsførsel. For så vidt angår den sidste del af spørgsmålet, findes det ikke helt så åbenbart, at der skal være – eller at det er realistisk at opnå – fælles regler for anerkendelse af domstolsafgørelser fra tredjelande. De enkelte medlemsstaters udenrigspolitiske relationer er her så uens, at der populært sagt formentlig vil være meget stor forskel på, hvilke landes retsafgørelser, de forskellige landes domstole vil være komfortable ved at håndhæve. Hvis der skal være fælles regler, må det som minimum kræves, at værnetinget for afgørelsen er begrundet i reelle tilknytningsmomenter, og at det kan bevises, at processuelle mindstegarantier er opretholdt. Dette bør kunne prøves af domstolene i medlemsstaterne ved en eksekvaturprocedure, for hvilken der sådan set godt kunne være fælles minimumsregler, kombineret med en ”more favourable right”-regel, som ses i New York Konventionens system vedr. voldgiftsaftaler.

Spørgsmål 3

Man kunne forestille sig en model i tråd med den foreslåede ”omvendte prioriteringsregel”, hvorefter det udpegede forum har førsteprioritet til at udtale sig om sin kompetence, men hvor en evt. konkurrerende ret ikke skal afvise sagen, men stille sagen i bero. Hvis den udpegede ret finder, at værnetingsaftalen ikke er gyldig, vil processen for det alternative forum være gået i gang og der vil ikke herske tvivl om fx forældelse og anden fristafbrydelse.

Spørgsmål 4

Ingen kommentarer.

Spørgsmål 5

Det findes ikke hensigtsmæssigt at udelukke fra anlæggelsen af negative anerkendelsessøgsmål. Interessen heri kan være reel. I stedet kunne det være hensigtsmæssigt, som foreslået, at sikre en større grad af kommunikation mellem domstolene i tilfælde af parallelle søgsmål. Hvorledes denne kommunikation bedst kan foregå er ikke klart, men en tilsvarende ordning som nævnt under spørgsmål 3, nemlig udsættelse af det parallelle søgsmål og ikke afvisning af sagen, kunne være hensigtsmæssig. Det mere bløde retsmiddel, udsættelsen, frem for afvisningen, reserverer domstolskompetencen til et senere tidspunkt (idet tilknytningsbaserede værnetingsbetingelser, som fx bopæl, jo kan ændre sig over tid) samt udelukker retsfortabelse ift. diverse frister.

Vedrørende samlede sager/group actions bør Domsforordningen efter foreningens vurdering ændres, således at dette i større grad faciliteres. En stor del af medlemsstaternes interne procesregler har i de senere år gået i retning af at tillade kumulation i større regi/group actions, og det ville være hensigtsmæssigt, hvis dette også var direkte reguleret i Domsforordningen.

Spørgsmål 6

Det i grønbogen og rapporten foreslåede muligheder for forbedring af reglerne på dette område forekommer fornuftige. Ikke mindst er det meget vigtigt, at anvendelsen af et foreløbigt retsmiddel i en stat, der *ikke* har den materielle kompetence, holdes adskilt fra og ikke influerer på kompetencen ved den ret, der *har* den materielle kompetence. Det forekommer ligeledes formålstjenligt, at den ret, der er materielt kompetent til at høre tvisten gives anledning til at bringe de foreløbige retsmidler til ophør, uanset hvilken medlemsstats domstol, der har bragt dem i anvendelse, men dette vil så vidt ses ikke kunne ske ved ”nogle præciseringer af anvendelsesområdet”, som ellers forudsat i rapporten. En så direkte adgang til indgriben i retsmidler, bragt i anvendelse af en domstol i et andet medlemsland, vil kræve en gennemgribende ændring af det eksisterende regelgrundlag.

Spørgsmål 7

Overordnet for de tre spørgsmål kan det siges, at den helt generelle passus i Domsforordningen om, at den ”ikke finder anvendelse på voldgift” hverken er hensigtsmæssig eller entydig. Spørgsmålene om kompetence til afgørelse af tvister om eksistensen og indholdet af en voldgiftsaftale, om anerkendelse af afgørelser derom samt brugen af foreløbige retsmidler til sikring af voldgiftsrettens effektive sagsbehandling mv. adskiller sig ikke grundlæggende fra mange andre retsspørgsmål. Der er således fra foreningens synspunkt ingen grund til at undtage ”voldgift” fra Domsforordningens anvendelsesområde overhovedet, når bare det gøres klart, at Domsforordningens regler ikke skal træde i stedet for de internationale regler om voldgift, her særligt New York Konventionen af 1958 om anerkendelse og fuldbyrdelse af voldgiftskendelser samt den praksis, der er udviklet i international voldgift generelt. Så længe det internationale voldgiftssystem opretholdes som *lex specialis* og det slås fast, at Domsforordningen alene er relevant i de situationer, hvor voldgiftsretten eller parterne beder domstolene om assistance, kan Domsforordningens regler efter foreningens vurdering lige så godt finde anvendelse på tvister vedrørende voldgiftsaftaler som på andre civil- og handelsretlige tvister.

Spørgsmål 8

8.1. Det findes hensigtsmæssigt at ændre Domsforordningen som foreslået.

8.2. Et selvstændigt bopælskoncept kunne være fordelagtigt – spørgsmålet er dog, om dette ikke under alle omstændigheder er under udvikling i domstolspraksis. De øvrige foreslåede ændringer af kompetencereglerne findes hensigtsmæssige; særligt findes manglen på ensartede regler om kumulation at burde gøres til genstand for ændringer – dette evt. sammen med en eventuel medtagelse af bestemmelser om gruppesøgsmål. For så vidt angår de søretlige sager, ville det være formålstjenligt at tilstræbe ændringer som foreslået. Muligheden for at anlægge det civile erstatningssøgsmål for den samme ret som erstatningsfonden er oprettet ved bør dog være en option i skadelidtes favør og ikke en pligt. Erstatningsfonden vil ofte blive oprettet ved reders hjemting og dens placering er i det hele taget uafhængig af, hvor den skadevoldende handling indtrådte. Dette vil ofte ikke være i overensstemmelse med private skadelidtes interesser, samt heller ikke nødvendigvis i overensstemmelse med hensynet til at få erstatningssagen behandlet der, hvor der er lettest adgang til bevisoptagelse og vidneførsel; nemlig skadesstedet. For så vidt angår det om konnossementer anførte tiltrædes det, at en sådan præcisering/ændring vil være formålstjenlig, idet Domsforordningen i så fald vil være i overensstemmelse med det, der alligevel er praksis inden for området.

8.3. Reglerne om anerkendelse af officielt bekræftede dokumenter kunne med fordel ændres som foreslået. Ligeledes kunne standardformularer med angivelse af oversættelse af et uddrag af retsafgørelsen virke besparende, hvis det aktualiserer sig i fremtiden.

København, d. 1. juli 2009

Bjørn Elmquist
formand

Kristina Siig
lektor, dr. jur.